МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Гуманітарні та соціальні науки: сучасні тренди й виклики

Випуск 2 (49), 2025

Київ
2025

Артем БАРАТЮК
Застосування vr для моделювання безпечного простору у процесі саморегуляції психічного стану *242*

Ольга ЧОРНА
Психологічна адаптація внутрішньо переміщених осіб як чинник збереження ментального здоров'я в умовах війни *246*

Олександра ІСПРАВНІКОВА
Роль самоспівчуття у відновленні психічного здоров'я *249*

Ірина ПАЛАМАРЧУК
Особливості арт-терапії у роботі з тривожністю у дорослих *252*

Тетяна ПЕКАРЧУК
Застосування методу транзакційного аналізу для роботи із клієнтами із депресивним та тривожно-депресивним розладом *254*

Вікторія КАРЦЕВА
Сімейні зв'язки як ресурс формування емоційної стійкості, соціалізації та самоактуалізації студентської молоді в умовах університетського періоду *257*

Єгор КУРИЩЕНКО
Психологічні особливості соціальної адаптації дітей-біженців *260*

Анна КУПРІЯН
Психологічні особливості адаптації психологів та психологів-консультантів до професійної діяльності в умовах війни *262*

Кароліна ПАВЛИК, Анастасія САМОХА, Вікторія ПРИЙМАК
Техніки саморегуляції та усвідомленості в ситуаціях життєвої невизначеності *265*

Микола СРЬОМІН
Міжнародний досвід та українські реалії досліджень нейропсихології трудоголізму *268*

Леся ЛЕВИЦЬКА, Віра СИНЯКОВА
Особливості агресивності, імпульсивності та конфліктності у підлітків у сучасних умовах *270*

Микола ЄРЬОМІН
канд. політ. наук, доц. кафедри міжнародних відносин НН ІПСН МАУП
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5441-555X

Науковий керівник:
***Святослав КОРСАКЕВИЧ**, PhD з психології, доц. кафедри психології МАУП*

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ ТРУДОГОЛІЗМУ

На перший погляд в суспільно-політичному житті України та на міжнародній арені проблема трудоголізму не є кричущою. Запропонований економістом за фахом В. І. Оутсом термін "трудоголізм" (англ. *workaholism*), врешті решт, не одразу і не без певного скепсису сприймається науковою спільнотою, хоча феномен залежності від роботи активно досліджується в міждисциплінарному полі, яке сягає від медицини до, власне, економіки і, тепер, міжнародних відносин [1; 3–5]. Втім, постійна увага публіцистичних статей, що вони б'ють на сполох, посилаючись на істотні дослідження, не дарма систематично актуалізує цю проблему для українського суспільства [1; 3–5].

Загалом дослідження трудоголізму різко пожвавились у 2020-х рр. по всьому світу [6–10] і окрема увага приділяється нейропсихологічному аспекту цієї проблеми [2; 8; 9]. Американська психологічна асоціація визначає нейропсихологію як наукову дисципліну, яка вивчає психологічні процеси нервової системи відносно когніції (мисленнєвого процесу) та поведінки у випадках як нормального функціонування так і порушень, пов'язаних з пошкодженням головного мозку [11].

Чи не найбільше за масштабами дослідження трудоголізму за останній час, яке пропонує конкретику в плані виміру цього когнітивного порушення, було запропоновано у 2025 році 106 науковцями в спільній публікації на сторінках *Journal of Behavioral Addictions*. В ньому було значно покращено наявну Міжнародну шкалу виміру залежності від роботи (International Work Addiction Scale, скорочено IWAS) [9, *220–245*]. Важливо відмітити, що в дослідженні прийняла участь і українська науковиця Я. Лісун, але це не єдине дослідження трудоголізму в Україні за останній час.

Хоча найбільш відомим є переважно соціологічне дослідження від GRC.ua, яке набуло широкого розголосу за лічені дні до початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України [4; 5], в нашому випадку значно більший інтерес має по собі дослідження В. Мороза на тему депрофесіоналізації військовослужбовців з ознаками адитивної поведінки [2]. Сама логічна прив'язка трудоголізму до зростання рівню психологічного напруження в

країні та низькій толерантності до стресу в умовах воєнних дій вже наводить на нові і досі не озвучені думки [2, *131*].

Серед цих думок, зокрема, слід виділити те, що як і багато інших психологічних девіацій, трудоголізм може і повинен бути об'єктом комплексного нейропсихологічного вивчення. Сам по собі психологічний аналіз не зможе виявити фізіологічних змін головного мозку (зарадити яким теоретично можна було б лікуванням), у той час як неврологічні дослідження можуть просто не зважити на кореляцію між біологічними, неврологічними змінами та численними негативними змінами поведінки, концентруючись на більш "місцевій" симптоматиці. На таку думку наштовхує в тому числі і відсутність суттєвих згадок цього фактору в дослідженні В. Мороза, хоча воно і не повинно було там бути згідно задекларованих цілей дослідження [2, *131–140*].

Істотна кількість негативних та спірних явищ у суспільстві трактуються переважно з точки зору психології та/або соціології, радше ніж медицини і конкретно неврології. Між тим, відділення неврологічної компоненти від психологічної в таких явищах, віднайдення чи спростування кореляції і порівняння результатів були б цілком доречні з обох боків. Це мало б позитивний вплив на розгалуження та взаємне збагачення таких досліджень. З цієї точки зору, як ми бачимо на прикладі трудоголізму, нейропсихологія є перспективним напрямком міждисциплінарних досліджень, апробованим як в українських, так і міжнародних дослідженнях останнього часу.

Джерела

1. *Гриневич М.* (2025). Як відрізнити здорову залученість у роботу від трудоголізму. *Соцпортал*. URL: https://socportal.info/ua/news/yak-vidrizniti-zdorovu-zaluchenist-u-robotu-vid-trudogolizmu/
2. *Мороз В.* (2025). Дослідження депрофесіоналізації військовослужбовців з ознаками адиктивної поведінки. *Вісник Національного ун-ту оборони України*, 86(4), 131–140. https://doi.org/10.33099/2617-6858-2025-86-4-131-140
3. *Прищак В.* (2022). Більше половини українців негативно ставляться до трудоголізму, проте перепрацьовують. *Главком*. URL: https://glavcom.ua/country/society/bilshe-polovini-ukrajinciv-negativno-stavlyatsya-do-trudogolizmu-prote-perepracovuyut-820705.html (дата звернення: 16.09.2025)
4. *Прищак В.* (2022). У яких сферах українцям доводиться працювати понаднормово: дослідження. URL: https://glavcom.ua/country/society/hto-bilshe-pereroblyaje-choloviki-chi-zhinki-statistika--820708.html (дата звернення: 16.09.2025)
5. Шкода чи користь: що приносить у життя трудоголізм? URL: https://budni.robota.ua/career/scho-prynosyt-u-zhyttya-trudoholizm (дата звернення: 16.09.2025)
6. *Afota, M.-C., Robert, V., Vandenberghe C.* Workaholism, work engagement, and affective commitment: relationships to self-concept levels and work outcomes. *Frontiers in Psychology*. 2025. Vol. 15. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1434482
7. *Andersen, F.J, Djugum, M.E.T., Sjåstad V.S., Pallesen S.* The prevalence of workaholism: a systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*. 2023. Vol. 14. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1252373

8. *Berta, K., Pesthy, Z.V., Vékony, T., Farkas B.C., Németh D., Kun B.* The neuropsychological profile of work addiction. *Scientific Reports*. 2023. № 13. DOI: https://doi.org/10.1038/s41598-023-47515-9
9. *Charzyńska E.* та ін. The International Work Addiction Scale (IWAS): A screening tool for clinical and organizational applications validated in 85 cultures from six continents. *Journal of Behavioral Addictions*. 2025. Vol. 14, No. 1. C. 220-245. DOI: https://doi.org/10.1556/2006.2025.00005
10. *Curatoli C., Raggi A., Leonardi M.* Work Addiction: The Workaholism Syndrome. URL: https://empower-project.eu/empowered-while-working/work-addiction-the-workaholism-syndrome/
11. Neuropsychology. URL: https://www.apa.org/topics/neuropsychology (дата звернення: 16.09.2025)